

Stora björndansen i Östergraninge

Storbamsen röt till av både rädsla och smärta när fällan slog igen om bakbenet på honom. Det där försåtet hade han inte kunnat lukta sig till när han gick fram för att kalasa på huvudet av den ko han slagit dagen före och som använts som bete åt honom. Han ryckte och slet i björnjärnet, bökade med nosen omkring det, sparkade, blev räddare och räddare samtidigt som smärtorna blev starkare och starkare.

De där vrålen satt, Erik Nordlander, Ivar Ivarsson, "Villola" Norman, Isak Isakson och Jan Nilsson, samtliga byamän i Östergraningen och väntade på. "Nu ska han dit björnuslingen" hade "Villola" och Janne sagt, när de gillrat fällan, sedan slagbjörnen gjort en raid inte bara i Graninge, Åkroken och Pajlaka utan även i Rigåsen och Villola, under vilken han slagit kreatur och halvt när skrämt vettet ur folk. Björnen röt igen.

– Nu ä ti'n mogen, gubbar, att gå till Björnmyrdaln, sa Norman och Nilsson. Erik Norlander tog sina mynningsladdare och de andra var sitt björnsjutt, tände ett tjärvedbloss i den öppna spisen. De greps av spänningen, när de vandrade ut i mörkret en spänning, som steg mer och mer eftersom de skred fram på skogsstigen, tysta och allvarliga. Ljusen från blossen skapade mängder av björnar och andra vilda djur, onda andar och troll av trädens och buskarnas grenar. Men skuggfigurer kunde inte skrämna de fem för att ta slagbjörn. Den råmade igen.

– Än sitt den fast, den fan, sa Ivar. Så blev det dödyst.

- Men nu ha'n slite sej ändå, kom det från Janne Nilsson. Ska den leeringen klara sig nu tro?

– Om en int' stannar och slåss ja, kommenterade "Villola" bistert, då ä de väl frågan, om vi klare oss i stället. Nu gäll de att gå försiktigt.

De här är en berättelse från förr i världen, då slagbjörnen gjorde gränstrakterna mellan Medelpad och Ångermanland osäkra. Uppgifterna har insamlats av Henning Högberg, Torsboda, Söråker. Som tioårig pojke fick han nämligen höra historien av sin morfader Isak Isaksson som bodde i Visåsen, Viksjö. Den vilda striden med björnen utkämpades år 1834 och en av huvuddeltagarna var just Isak Isaksson, som med nöd och näppe kom undan med livet.

Så här pampig tedde sig björnjägaren Isak Isaksson på ålderns dar, dit han aldrig höll på att nå, på grund av den vilda björndansen

Stegen blev försiktigare, ju närmare de kom björnfällan. De såg den hopslagen men tom. Fälltaggarna var blodiga och fulla med björnhår och det syntes mer än väl, att björnen fått sina skavanker i striden med fällan.

Kohuvudet -betet- låg sönderslitet en femton meter ut i myren, dit björnen kastat det i sin ilska.

Man höll ett kort krigsråd, kom överens om att resurserna var för dåliga att ta upp kampen med bamsingen och att det bästa man kunde göra var att gå tillbaka efter hundar och mer vapen. Det blev ett återtåg, med andra ord, men om en stund kunde jaktlaget ge sig iväg förstärkta med jaktledaren Ivarssons mynningsladdare och tre gråhundar. Skidorna kom till användning och enligt planerna gick de fem först de fyra kilometerna till Malmsjön, varefter man skulle gå mot björnen till fots.

Vid Malmsjön "grupperade" Ivarsson sin styrka och gav den instruktioner.

Som ledare skulle han gå först under det att Isak Isaksson, som aldrig varit med på björnjakt förut, fick bli siste man i laget med björnspjutet och slidkniven som enda vapen.

-Han har nog gått mot ide, trodde Ivarsson. När man kom dit inringades det efter alla konstens regler. Idet var tomt. Men färska spår visade, att bamsen nyss varit där men föredragit att dra sig ur det.

-Nu får hunna söka, muttrade "Villola" och släppte de tre gråhundarna, som med raggen på ända tog upp spåret.

Så kom björnvrålet. Det kastades mot bergstopparna och kom tillbaka med oförminskad styrka.

-Si opp, han kom bakifrån! skrek Ivarsson. Björnen hade vunnit första rondan genom att gå en runda i skogen, fått upp spåret på männen och så tagit upp jakten på dem. Det blev Isak Isaksson som fick ta första stöten. Då björnen var ett par meter från honom, reste den sig på bakbenen och gick till anfall. Med ramen slog den till björnspjutet, så det knäcktes som en torrgren och Isaksson stod där med en liten stump av spjutskaftet som enda vapen. Det var tur för honom att han var storväxt och stark samt att

han följde vad instinkten bjöd. När nallen kastade sig över honom, gjorde Isaksson den enda som fanns att göra. Han slog sina armar om björnen och borrade in hela sig i den. Men han kunde inte gömma sig tillräckligt i pälsen för att klara sig helskinnad. En av de kloförsedda ramarna drog till över nacken på honom och i nästa ögonblick hängde hela huvudsvålen över hand ansikte.

En snabbare skalptering hade aldrig gjorts. I nästa ögonblick hade björnen satt sina tänder i hans ena arm.

Kamraterna hämtade sig snabbt från den första chocken. Någon chans att skjuta fanns inte då björnen och Isaksson dansade runt, så snön yrde om dem.

Ivarsson som kände ledarskapet förplikta slängde bössan och rusade fram till de båda kämparna. Blixtsnabbt körde han in sin ena hand i björnens gap, tog ett stadigt tag i bamsens tunga och vred sig sedan under och bakom den ena ramen. Sin andra arm slog han runt björnens rygg och högg fast i pälsen. Den där taktiken blev inte nallen klok på. Biten kunde han inte så länge Ivarsson orkade hålla i tungan och den taktiska placeringen gjorde att björnen inte heller kunde nå honom med ramarna.

Ivarsson behövde de kroppskafter han gjort sig känd för, ty nu stred han för sitt liv.

Bamsen rosblade och fräste i försöken att få luften att sila in genom den propp, Ivarsson satt i hans strupe. Dreglet stänkte som regn över de kämpande. Ibland snodde den runt i sina fåfänga försök att nå Ivarsson. Under tiden hade kamraterna dragit undan Isaksson som björnen släppt för att ta upp kampen med sin nye motståndare. De ryckte åt sej sina spjut och kretsade runt björnen och Ivarsson i förhoppning att kunna ge björnen nådastöten. Men det var ingen lätt sak i den vilda ringdans den dragit in Ivarsson i, och de stick man lyckades få in retade bara nallen ytterligare.

Men björnen fick tre vilda fiender till på sej. Med raggen på ända och dova morranden kastade sig de tre gråhundarna över sin fiende. Ivarssons hund bet sig fast i björnens ena bakben och de båda andra högg där de kom åt. Stridslarmet, fyllt av hundarnas skällande, björnens rytande och människens skrik ekade runt bergen. Ibland slogs björnen på alla fyra, ibland virvlade den runt på bakbenen, så hela valplatsen dränktes i yrsnön.

Ivarsson höll huvudet kallt.

–Ta bössa, gör´na skjutklar, å passa noga på! skrek han.

Samtidigt fick björnen in ett dråpslag på en av hundarna.

Den flög flera meter i en båge och

blev liggande livlös i en snödriva.

Det var tydligen tillfället Ivarsson väntat på. Med hela sin kraft vräkte han björnen åt sidan och släppte samtidigt greppet i tungan.

Björnen kom ur balans och måste ta några steg åt sidan.

–Skjut, vrålade Ivarsson.

Nordlander sköt. Skottet slog lock i öronen på männen. Björnen tystande mitt i ett rytande. Den fäktade med ramarna några sekunder, som om den vägrade att ge upp striden. Så började den vaja, föll långsamt ned på ena sidan, sparkade några gånger med bakbenen och så var det slut.

Männen stod stilla som bildstoder, bleka, sönderrivna och blodiga. De hade ännu inte fått riktigt klart för sig att de vunnit striden utan var fortfarande beslutna att sälja sina liv så dyrt som möjligt. Hundarna smög sig till sina husbönder. Det hela verkade som en mardröm. Ivarssons hund började slicka sin husses blodiga händer.

–Det var du och Norlander som gjorde´t, sa Ivarsson böjde sig ned och klappade hunden.

–Skotte måste ha tage mitt i hjärta på den leingen, kommenterade Nordlander tacket. Både Isaksson och Ivarsson måste bäras hem. De var illa sargade men repade sig så småningom och blev givetvis bygdens speciella hjältar. De ärr de fått skulle alltid påminna omgivningen om den dans de trått med storbjörnen, där livet var insatsen.